

ተናጋሪዎችን የጎዱ መስፈቻው መስሚያቸውን የደፈኑ ትህነትና አህዲድ/አነገች

አምባቸው ደጀኔ (ከወልዲያ)

በጣም ከመዘውተሯ የተነሣ ተሰልጥታ እንዳይሆን ፈርቼ ተውኳት እንጂ ርዕስ ማድረግ የነበረብኝ እንኳን የሞኝቱን ሚስት አድራጎት ነበር። ወራቱም ያም ነውና ግዴላም ትቅርብኝ። እንግዲያም ጨዋነቴም ተጨምርበት ሁኔታዎች ባይገድቡኝ ኖሮ “ባሏን የጎዳች መስፈት እንትኗን በጋሬጣ ወጋች” ማለት ተስኖኝ አልነበረም።

ስለሁለት ነገር አሁን ተከሰትኩ ለማንኛውም።

- 1 - መጋቤ ሀዲስ እሸቱ ዓለማየሁ Feb. 13, 2021 በአርትስ ቲቪ ሲናገር ከሰማሁት አንድ ነገር ላይ አስተያየት መስጠት ፈለግሁ።
- 2 - አንድ ሀገር ምርጥ (Qualitative) መሪዎችን የሚያገኘው ሕዝቡም ምርጥ ሲሆን እንደሆነ የሚሰማኝን ለመጠቀም ወደድኩ።

ኢትዮጵያን ፈጣሪ ጥሎ አልጣላትም፤ አይጥላትምም። በመሆኑም በጭንቋ ጊዜ ሁሉ ቁጥራቸው አነስተኛ ቢሆንም የተወሰኑ የቁርጥ ቀን ልጆችን ይሰጣታል። አሁን ካሉን የጭንቅ ቀን የኢትዮጵያ ልጆች አንደኛው መጋቤ ሀዲስ እሸቱ ዓለማየሁ እንደሆነ ለመረዳት በየሚገኝበት ዐውደ ምሕረትና በየሚጋበዝበት መድረክ ሁሉ የሚናገራቸውን ጥልቅ አስተምህሮዎችና የሀገር ፍቅር የሚንጸባረቁባቸውን ንግግሮች ማዳመጥ በቂ ነው። ስንቶቻችን ፈርተንና በሚሰጡ ድስቴ የማቄን ጨርቄን የሸፋን ምክንያቶች ተጋርደን በየማጀት ሣሎናችን ተደብቀን ሳለ እነዚህን መሰል ጀግኖች የሀገራችንን ችግር በድፍረት በማፍረጥ ነውረኞችን እየገሰጹና እኛንም እያስተማሩ ይገኛሉ።

ዛሬ ጧት የተመለከትኩት ዝግጅት ከነዚህ የመጋቤ ሀዲስ ምርጥ የመድረክ ንግግሮች አንደኛው ነው። ለተቀማጭ ሰማይ ቅርብ እንደመሆኑ ግን በአንደኛዋ ሃሳብ ላይ የተሰማኝን ቅሬታ መናገር ወደድኩ። እርግጥ ነው እርሱም ቢሆን ያቺን ነገር የተናገረው ለመናጀነት እንጂ ሙሉ ለሙሉ አምኖበት ስለመሆኑ ብቻችንን ብንገናኝ የምንጠያየቅበትና የምንተማመንበት ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ።

ነገሩ እንዲህ ነው። “አማራ ከ50 እና 60 ዓመታት በፊት እኔን ብቻ ስሙኝ አለ - ግን አልተሳካለትም። ትግሬ ከ1983 ጀምሮ እኔን ብቻ ስሙኝ አለ - ግን አልተሳካለትም። አሁን ደግሞ አሮሞ እኔን ብቻ ስሙኝ የማለት አዝማሚያ ያሳያል - ይህም አይሳካም። የሚጠቅመው ሁላችንም የሚሰማንን ስንናገር ሁላችንም ማዳመጥና መደማመጥ ነው...” ይላል መጋቤ ሀዲስ (በትክክል እንዳልጠቀስኩ አውቃለሁና ይቅርታ)። በጣም ትልቅ እውነት ነው። ለገባንበት የችግር አዘቅት መፍትሔውም ይህም ብቻ ነው።

ቅሬታዬ - ከ50 እና 60 ዓመታት በፊት በርግጥም አማራ የሚባል ዘር በአማራነቴ እየተኮፈሰና እየተንቀባረረ በሌሎች ላይ መጠነ ሰፊ የዘር ማጥፋት ዘመቻ ያካሂድ ነበር ወይ? “እኔ የይፋቴዎ ልጅ!”፣ “እኔ መሬው!”፣ “የቋሪቷ ልጅ!” ከማለት በዘለለ አማራ በአማራነቴ በግልጽ ይሁን በጎበዕ ተደራጅቶ ሌሎችን ያጠቃበት፣ በፖለቲካ ፕሮግራምም ይሁን በዘረኛ ታልሙዳዊ ሰነድ ለምሳሌ “አሮሞን ከነገዳ ሥርዓቱ ከምድረ ገጽ አጠፋለሁ” ወይም “ትግሬዎችን ከነቋንቋቸው ለማጥፋት መቼም የማይበርድ ማኅበራዊ ዕረፍት እነሳቸዋለሁ” ብሎ ተነስቶ ነበር ወይ? ... ብለን ስንጠይቅ - እንዳንኮነን - መልስ አናገኝም። ብዙ ነገሮች በአማራ ጠላቶች የተፈበረኩና በምልምል የሀገር ውስጥ ተላላኪዎቻቸው የተሰራጩ የሀሰት ትርክቶች እንጂ በእውነቱ መንገድ ከተራመድን አማራ የሚወራበት ሁሉ ሀሰት ነው።

ይህን ስል ግን አማራን የማይወክሉ፣ ምሥኪን የጎጃምንም በለው የጎንደርን ገበሬ የማያውቁ ግን በጥጋብና በዕብሪት ተነሳስተው አማራን ጨምሮ ሌሎችንም የሚጨቁኑ ዜጎች (የትውልድ ሀረጎቻቸው ከየትኛውም ብሔርና ነገድ የሚመዘዝ) አልነበሩም ማለት አንችልም። ማንም ያጥፋ ጥፋቱ የሚላከከው ግን በፈረደበት አማራ ሆነና ጦስ ጥምቡሱ እንደጥላ እየተከተለ በተለይ አሁን በመንግሥት በሚደገፍ የዘር ፍጂት መርሐ ግብር አማራ በተገኘበት ቦታ ሁሉ እንደዐይጥ የሚጨፈጨፍ ነገድ ሆነ። መተከልና ወለጋ ኅያው የሽመልስ አብዲሣ ቅዠት መገለጫዎች መሆናቸው ለዚህ የሀሰት ትርክት አንዱ መገለጫ ናቸው። እንጂ በዚያን አማራ ነገሠ ወይ ገነ በሚባልበት ዘመን የነበሩ ባለሥልጣናትንና በጨቋኝነት የተፈረጁ ዜጎችን ማንነት ብናጤን እንደዛሬ ሁሉ ያኔም ሰው ሲወለድ “ከማንኛው ዘርና በየትኛው ሀገር መወለድ ትፈልጋለህ?” ተብሎ የሚጠየቅ ባለመሆኑ “አማራ ነው” ወይም “ትግሬና አሮሞ ነው” ሊባል የሚችል አልነበረም። ለዚህ ደግሞ ከአሮሞና አማራ ቅይጦቹ ከአፄ ምኒልክ፣ አፄ ኃ/ሥላሤ፣ ኮሎኔል መንግሥቱ፣ አቶ መለስና አፄ አቢይ አህመድ የተሻለ ማስረጃ ልናቀርብ አንችልም። ሴትዮዋ “ዕድሌ ሆኖ ፊሴ ይሸታል” እንዳለችው አማራ ዕድሉ ሆኖ ነገር ይገንብታል እንጂ የየጎሣው መኳንንትና መሣፍንት የኢትዮጵያን ሕዝብ ጨቁነዋል። የጨቋኞችን አኃዛዊ የዘር ስብጥርና ኮታ ጉዳይ ለፀጉር ስንጣቂ ሥራ ፈቶች መተው ነው።

ስለሆነም ያ ዘመን ከፍ ሲል እንደጠቀስኩት ለመናጀነት የአማራ ዘመን እንደነበረ ይጠቀስ እንጂ እንደውነቱ ከሆነ ግን የሁሉም ዘመን ነበር ማለት እንችላለን። ከራሴው ገጠመኝ ምሳሌ እንደጠቅሰኝ በፈቀድልኝ - ሥራ ስቀጠር በአንድ የመንግሥት መሥሪያ ቤት ከተቀጠርን በርካታ ምሩቃን መካከል አብዛኛዎቹ በአሁኑ አገላለጽ አሮሞዎች ነበሩ። ያኔ ሰው በዜግነቱ እንጂ “አንተ እንዲህ”፣ “አንቺ እንዲያ” የሚባል ነገር አልነበረም። ከችሎታና ብቃት ውጪ አማራነት ሥፍራ ቢኖረው ኖሮ አሁን መላ አዲስ አበባ በአሮሞ ሥራ ተቀጣሪዎች ተጥለቅልቃ እንደምናያት ታንጉትና ጉዝጉዝ፣ አደፍርስና ጓንጉል ከወሎና ከጎንደር ወይም ከሸዋና ከጎጃም በመኪና እየተጫኑ መጥተው መሥሪያ ቤቱን ሁሉ ካለምንም ትምህርትና የሥራ ልምድ ባጨናነቁት ነበር (እንዴ! አሁን እኮ በጣም እያፈርን ነው። እኔ በበኩሌ በምሰማውና በማየው ሁሉ ስለነሱ በሀፍረት ተሸማቅቄ መሞቴ ነው፤ አዲስ አበባንና አካባቢዋን ባወጡ እየቸበቸቡ በአንድ አዳር የናጠጡ ቱጃሮችም እየሆኑ ነው። መሸታ ቤቱ ሁሉ፣ ሴተኛ አዳሪዎች ሁሉ ሥራ በዝቶባቸዋል አሉ)። ስለዚህ ይህን ምሥኪን ሕዝብ ባልዋለበት አንውቀሰው። ጥቂት ግለሰቦች ባጠፉ በጅምላ አንፈርጀው። ሁለተኛውን ርዕሴን ለሌላ ጊዜ ላስተላልፈው መሰለኝ ... ቻው።